

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀ

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁੰਡੇ-
ਕੁੜੀ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਘਰ, ਘਰਾਣਾ ਜਾਂ
ਖਾਨਦਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਲਾਗੀ ਲੋਕ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ
ਜਾ ਕੇ ਹੁੜ੍ਹ ਦੀ ਰੋੜੀ ਅਤੇ ਇੱਕ
ਰੁਪਿਆ ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ
ਅਤੇ ਰਿਸਤਾ ਪੱਕਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਸੀ। ਕੋਈ ਦੇਖ-ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਹੁੰਦਾ। ਜਬਾਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਹੇ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਲਾਗੀ ਹੀ
ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਫੇਨ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ
ਨਹੀਂ ਸਨ। ਆਪਸੀ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ,
ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਰਸਮ,
ਚੂੜੀਆਂ ਜਾਂ ਚੁੰਨੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਆਦਿ
ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਚਲੀਏ ਅਤੇ ਫਾਲਤੂ ਰਿਵਾਜ
ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਮੁੰਡਾ-ਕੁੜੀ
ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ
ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-
ਦੂਜੇ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਚਾਅ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ
ਤਾਂਧ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਵਾਨ ਦਿਲ ਇੱਕ-
ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨੇ
ਹਸੀਨ ਸੁਫਨੇ ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣਗੇ।
ਉਤਾਰਵਲੇਪਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿੰਨਾ
ਸਬਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤੀ
ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਾਫਿਆਂ ਵਿੱਲੋਂ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਰਿਸਤਾ ਸਿਰ-ਮੱਖੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਸਤੇ ਉਮਰ
ਭਰ ਨਿਭਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਐਂਜ ਬਹੁਤੀ ਸਿਆਣਪ
ਜਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ
ਇਥੜ ਉਦੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ
ਇਆ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ
ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਹਰ, ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ
ਹੀ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ
ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘਟੀਆ ਸਮਝਿਆ
ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਅਪੜ ਵੇਲੇਂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਡਾਲਰ
ਕਰ ਰਹ ਲਈ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਗੀਆਂ
ਨੂੰ ਤੱਤਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੀ
ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਏਂਜੀ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਬੈਕ! ਕੰਮ
ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੌਚ ਤੋਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਚ ਹੈ। ਅਮਿਜ਼ੇ
ਲੈਣ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਲਈ
ਆਏ ਹੋਣ। ਉਹ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ
ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ
ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕੁੜੀ ਵੀ ਸੇਰਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਥ ਠੀਕ ਹੀ ਦਿੱਤੇ
ਗਏ ਹਨ, ਗੱਲ ਬਣ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਮਾਪੇ ਵੀ ਬੁਸੀ ਵਿੱਚ ਆਸਵੰਦ ਹੋ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ
ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਪੈਗਾਮ
ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਕੀ ਬੀਤਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।
ਕੁੜੀ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀ ਹੀਠ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ
ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਂਤੁ ਹੁਣ ਲੜਕੀ ਵਾਲੇ ਵੀ
ਬਲੀ ਬਾਂਤ ਸਾਣ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ
ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਉੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਆਦਰਸ਼
ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਹੋਵੇ। ਚੰਗੇ ਸੰਸਕਰਨ
ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ
ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ
ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕੌਮ
ਗਜ਼ਦੂਤ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਹਿਸਥ
ਨੂੰ ਉਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲ
ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਜਮ 'ਤੇ
ਰਹਿਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਫੇਕ
ਛੁੰ-ਛੁੰ ਵਾਲੀਆਂ। ਸੁਰੱਜੀ ਸਾਂਦਰਗ
ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਚਰਿਤਰ ਕੁੜੀ ਦਾ ਉਮਰ
ਭਰ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰੱਜ
ਨਾਲੋਂ ਸੀਰਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਇਨਾਂ ਰੱਖਦੇ
ਹੈ। ਰਿਸਤਾ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ
ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚਾਰਨਯੋਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਕਵਿ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਵਰ ਲੱਭਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁੜੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਚਿਤ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਰਿਹਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁੱਕਣ 'ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਗਰੇਜ਼ੂਏਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਿਹਤਰੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਆਵੇ। ਹਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਸੌਚਦੇ ਹਨ ਜੇ ਧੀ ਚੰਗੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਵਰ-ਘਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰੁਖ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਬਾਹਰੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਦਰਲੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਦਰ ਨਹੀਂ। ਫੈਸ਼ਨ ਦੇ ਚੁੱਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਫਿਲਾਈ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਹਰਲਾ ਸਹੁਪਣੇ ਦੇਖਣ-ਪਰਖਣ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਸ਼ੋਅ ਪੀਸ ਖਰੀਦ ਕੇ ਘਰ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇ। ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੈਲਿਆ ਕਰਕੇ ਸ਼ਕਲ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: “ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੈ ਪਰ ਕੁੜੀ ਹਾਈ ਫਾਈ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ”। ਭਲੇ ਹੀ ਲੜਕੀ ਗੁਣਵਾਨ ਅਤੇ ਵਹੀਆ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਦੀ ਧੀ-ਬੈਣਾਂ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਪਈ ਚੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਵੇਲਾਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਲੁਕ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਥੇਰੀਆਂ ਤੇ ਕਿੰਨ੍ਹ ਤੇਝੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਟੈਕਸੀ ਲਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੈਕਿਨੀ! ਕੰਮ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੌਚ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੜਕੇ ਭਾਲੁਕ ਕਮਾ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੱਭਣ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਪਰਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਆਕਵ ਸੱਤ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਸੇ-ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਰਾਏ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕੁੜੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ, ਕੁੜੀਆਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਰੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਟੱਬਰ ਅੱਜ ਕਿਤੇ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਤੇ, ਕੁੜੀ ਦੇਖਣ ਤੁਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਧੜਾਂ, ਆਮ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਕੁੜੀ ਪਸੰਦ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਵੇਂ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮਾਲ ਮੱਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਫੰਗਰ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਸ਼ਾਲੀਨਤਾ ਹੋਵੇ। ਮਿਠਾ-ਬੋਲਕੀ ਅਤੇ ਤੰਮੀਜ਼ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ। ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵੇ। ਵਿਆਹ ਉਪਰੰਤ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਪਤਨੀ, ਸੁਘੜ-ਸਿਆਣੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਮਾਂ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵੇਲੇ ਪਤੀ ਦੇ ਮੌਢੇ ਨਾਲ ਮੌਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਸੁਸ਼ੀਲ,

ਹਸਦੀ-ਮੁਸਕਰਾ

ਤੁਹਾਡੀ ਖੂਸ਼ੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਜਿਤਾ ਤਵੜੀਆ ਅਖਿਜ਼ਿਤ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸੁਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੇਹੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੈਂ, ਸੁਚੱਜੀ ਸਾਦਗਤ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਚਿੱਤਰ ਕੁੜੀ ਦਾ ਉਮਰੀ, ਭਰ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਲੋਂ ਸੀਰਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦ ਹੈ ਹੈ। ਰਿਸਤਾ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਚ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ-ਪੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਤੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇਣ। ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਜੋ ਸੰਕਟ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਪਲੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ। ਪਰਦੇਸੀ ਗੱਭੂਰੂ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਫੱਕੀ ਸ਼ਾਨ ਖਾਤਾਂ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਨਾ ਵਹਾਉਣ। ਜੋ ਪੈਸਾ ਵਾਧਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੁਖੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਤੰਤੀ ਨਾਲ ਜੁਝ ਰਹੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਚਾਹਵਾਨ, ਕਾਬਲ, ਗੁਣੀ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਬੰਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਅੰਧਾਪੂੰਜੀ ਛਜੂਲ ਖਰਚੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੱਭਦਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸੋਹਣੀਆਂ ਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਜੀਵਨਤਾ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤੇ ਸੁਧੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੁੜੀ ਘਰੋਂ ਜੁਲ੍ਹ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੋਵੇ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਸ਼ਾਲੀਨਤਾ ਹੋਵੇ। ਮਿਠਾ-ਬੋਲਕੀ ਅਤੇ ਤੰਮੀਜ਼ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ। ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵੇ। ਵਿਆਹ ਉਪਰੰਤ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਪਤਨੀ, ਸੁਘੜ-ਸਿਆਣੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਮਾਂ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵੇਲੇ ਪਤੀ ਦੇ ਮੌਢੇ ਨਾਲ ਮੌਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਸੁਸ਼ੀਲ,

ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਣ ਕਿਧੁਹੀਂ ਫੇਲਾ...

ਹਰ ਤੁੱਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੁਸ਼ਬੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਬੋ ਮੁਦ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਹੋਰ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਵੇਖਿਆ, ਕੋਈ ਵੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਨ ਮੌਰ ਵਾਂਗ ਨੱਚਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਬਾਰਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ; ਇਨਸਾਨ ਦੁਮੇਲ ਵੱਲ ਝਾਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦਿਨ ਦਾ ਸੁਰਸ ਛੁਬਣ ਕਿਨਾਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਲਾਲੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਧੂੜ ਕੇ, ਕਿਧਰੇ ਛੁਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਅਕਸਰ ਜ਼ਾਨ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਬੋ ਆ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹਿਰਨ ਦੀ ਨਾਭੀ 'ਚ ਕਸਤੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਿਰਨ ਜਾਂ ਹਿਰਨੀ ਉਸ ਕਸਤੂਰੀ ਦੀ ਮੁਸ਼ਬੋ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜੰਗਲ-ਜੰਗਲ ਭਟਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਤੋਂ ਮੁਸ਼ਬੋ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਹਫ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਭਰ ਜੋਬਨ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਾਨੀ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਦ-ਬ-ਪ੍ਰਦ ਬੰਘ ਕੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਸੈਨਤਾਂ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹਾਣੀ ਨੂੰ ਲੁਭਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਣੀ ਨਾ ਵੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਦਿਲ 'ਚ ਇਹ ਧਰਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇ ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁੱਬੇ ਰਹਿਣ। ਕਿਧਰੇ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰ, ਜੋ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਗੁੰਮ-ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਤੇ ਛੇਤੀ ਕੀਤਿਆਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਹਾਕ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਬੀਆਂ 'ਚ ਰੰਗੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਂ ਵੀ ਧੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਦਿਖਾਈ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਪਿੜੀਆਂ ਕਪਾਹਾਂ ਦੀ ਤੁੱਟ ਜ਼ੁਰੀ ਨਹੀਂ ਕਪਾਹਾਂ ਦੀ ਤੁੱਤ ਵਿੱਚ ਜਦ ਖੇਤ ਕੋਲੋਂ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾ 'ਚ ਹੀ ਲੰਘਦੇ ਤਾਂ ਖਿੜੀ ਹੋਈ ਕਪਾਹ ਦੇ ਢੁੱਲ ਅਨਖੋਲੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੁਲਾਰਾ ਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਇਸ ਤੁੱਤ ਦੀ ਆਹਟ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੇ, ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹੋਣੇ ਢੁੱਲ ਮਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ 'ਤੇ ਰੰਢਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਖਿੱਲਾਂ ਪਾਊਂਦੇ ਤੇ ਮਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਢੁੱਲਾਂ ਮਗਰ ਵੀ ਜੋ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਖੇਤ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਉਡਿਆ ਫਿਰਦਾ। ਕਪਾਹਾਂ ਚੁਗਦੀਆਂ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜੋ ਖੂੰਡੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ, ਵਹੁਟੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤ ਦੇ ਬੰਨੇ-ਬੰਨੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਆਇਆ ਐਤਤਾਂ ਸਭ ਮੁਬਲੂਰਤ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ। ਜਦ ਇਨਸਾਨ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਦੇ ਮਿਠੇ ਬੋਲ, ਮਨ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪਾਊਂਦੇ ਤੇ ਹੈ; ਦਿਲ ਤਾਂ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਗਹੀ ਪਾਂਧੀ ਖੇਤ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ ਵੇਲੇ ਖਵਾਹਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਚਾਹਤਾਂ ਉਹੀ ਪੈਰ ਦੱਬ ਕੇ ਟੁਰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼ਾਲਾ! ਇਹ ਕਪਾਹਾਂ ਦੀ ਤੁੱਤ, ਕੋਈ-ਕੋਈ ਚੰਚਲ ਨਾਰ! ਠੱਠਾ ਮੱਖੜ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਵਸੀ ਰਵੇ ਤੇ ਕਰਕੇ ਦੁਜੀ ਅੱਤਰ ਨੂੰ ਹਸਾ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਆਪ ਸਮਝ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੁਗੀਆਂ ਭਰਦਾ ਵੀ ਹੱਸ ਪੈਂਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਨੀ ਰਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਹਿਰਨ ਵਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਚੁੰਗੀਆਂ ਵੀ ਮਨ 'ਚ ਬੈਠਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਡੀਕਾਂ ਭਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਣਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਪੀ ਕੇ ਕਰ ਕੇ ਹਸਾ ਜਾਂ ਰੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਤਾਂ ਸਭ ਦਾ ਸਿਆਣੇ ਕਰਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਮੁਸ਼ੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਇਹ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨਸਾਨ ਹੋਵੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਵਣਾਂ 'ਚ ਵਸਣ ਬਲ ਰਹੀ ਮਤਾਬੀ ਢੱਬੀ ਵਾਂਗ ਕਈ ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਹਿਰਨੀ ਜਾਂ ਹਿਰਨ। ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਬਿਖੇਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਮਨ ਪੈਲੈਂਸ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਦੇਹ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ, ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਇਸ ਪਏ। ਮਨ ਚੂੰਡੀਆਂ ਭਰੇ ਤੇ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਦੇਹ ਵਿੱਚੋਂ ਭੌਰ ਉੱਡ ਕੇ ਇਸ ਦੇਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੈਠਾ ਮਨ ਦਾ ਰਾਂਝਣ ਅਚਾਨਕ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰਿ ਦੇਵੇ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਯਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਸਮਾਵੇ। ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਦੋਹੀ 'ਚ ਪ੍ਰਾਣ ਬਾਕੀ ਹਨ, ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਂ ਮੁਟਿਆਰ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਸ਼ਾਲਾ! ਇਹ ਕਪਾਹਾਂ ਪਿੜੀਆਂ ਰਹਿਣ।

- ਅਜਿਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦਨ

ਜਿਹੜਾ ਇਨਸਾਨ ਹਸਣਾ, ਮੁਸਕਰਾਏ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ 'ਚ ਫਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਹੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪੁੱਪੜ ਮਟਕ ਚਾਲ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਸ ਵੇਖ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹੱਸ ਸਫਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ। ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ

ਰਦੇਸੀ ਸਹਿਜ ਖੋਹਿਆ ਕਾਹਲੀ ਪ੍ਰਾਨ

ਅਜੋਕੀ ਭੱਜ-ਦੱਵੜ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ
ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਤਾ ਦਿਨ-ਦਿਨ ਖਾਰ ਹੁੰਦੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕਾਹਲ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਹਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਵਨ
ਵਿੱਚੋਂ ਸਹਿਜਤਾ ਦਾ ਅਨੁਠਾ ਰਸ ਚੂਸ
ਲਿਆ ਹੈ। ਬਸ ਅਸੀਂ ਕਾਹਲ ਦੇ ਕਾਲ-
ਚੱਕਰ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਪੁਗਣੀ
ਕਾਹਾਵਤ ਹੈ ਕਾਹਲ ਨਾਮ ਕਾਲ ਦਾ
ਜਾਂ ਕਾਹਲੀ ਅੱਗੇ ਟੇਣੇ। ਪੁਗਣ ਸਮੇਂ
ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਕੁਦਰਤ
ਦੇ ਨੌਜੇ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਵੇਰ
ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ
ਸਹਿਜਤਾ ਲਕਵੀ ਸੀ ਭਾਵੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ
ਮਸ਼ਨਿਨਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸਾਰੇ ਕੰਮ
ਹੱਥੀਂ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕੰਮ
ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ
ਵੱਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਸਹਿਜਤਾ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ
ਸੀ ਛੱਡਿਆ। ਸਹਿਜ, ਠੁੰਮਾ, ਸੰਜਮ,
ਸਲੀਕਾ ਪੁਗਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਅਣਮੁੜ੍ਹੇ
ਗੁਣ ਸਨ। ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦਿਆਂ ਹੀ ਨਿੰਮ,
ਕਿੱਕਰ ਜਾਂ ਟਾਹਲੀ ਦੀ ਦਾਤਣ ਤੋੜ
ਕੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਚਬਾਉਇਆਂ-
ਚਬਾਉਇਆਂ ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰ
ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਮੇਲ-
ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ
ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਮਸੀਨੀ ਯੁੱਗ
ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਨ
ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦਿਆਂ
ਦੰਦਾਂ 'ਤੇ ਬੁਰਸ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਰਗਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੜੀ ਦੀਆਂ
ਸੂਟੀਆਂ ਵੱਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਿਗ੍ਰ
ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਵਾਸ਼
ਬੇਸਨ 'ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਮੁੰਹ ਧੋ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਫਿਰ ਘਰ ਦੀ ਤਾਂਗਿਣੀ ਰੋਬੀ ਵਿੱਚ

ਖੜੀ-ਖੜੀ ਹੀ ਨਾਸ਼ਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਹਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਰੈਸ਼ਰ ਕੁੱਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟੀਆਂ ਵੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਅਤਿ ਆਪਣਿਕ ਸ਼ੁਲਤਾਂ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਗਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਹਲ ਵਿੱਚ ਫਿੱਲਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹੇ-ਹਾਗਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਖਿਚੜੀ ਤੇ ਦਾਲ ਰਿੱਝਦੀ ਸੀ, ਦੂੱਧ ਕੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਹਿਜਤਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਖਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਮਿਠਾਸ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਸ਼ਾਦੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜੀ ਫਲ-ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਸਾਲੇ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਲਾ ਕੇ ਕਾਹਲ ਵਿੱਚ ਪਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਈਬਿਡ ਬੀਜ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਮਿਕਦਾਰ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਰਵਾਇਤੀ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਭਤਮ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂੰਹਦੀ ਕਸਰ ਕੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਛਿੜਕਾਬ ਕਰਕੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਖਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਰਸ ਕਿੱਥੋਂ ਭਾਲੇ ਹਾਂ

ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਸਾਂਝੀ ਮਾਈ

ਧੁਨਿਕ ਯੁਗ ਨ ਹੜਪ ਕਰ ਲਈ ਸੁਣਾਉਂਦ ਹੋਏ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦ। ਕਿਉਂ ਪਈ ਹਈ ਹੈ? ਆਉ ਕਾਹਲਾ
ਤ। ਦੋ-ਢਾਈ ਸਾਲ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਦੇ ਲੰਬੀ ਹੋਕ ਵਾਲੇ ਗੌਣ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਹਿਜ ਰਸ

• ਸਕੂਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਕੀਤੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰੌਣਕ ਚੌਗੁਣੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਮਾਣੀਏ।

ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਸਾਂਝੀ ਮਾਈ

A close-up view of a bright yellow wall. On the wall, there is a decorative pattern composed of several rows of white, diamond-shaped tiles. Interspersed among these tiles are smaller, circular white elements. The wall features two arched niches with white frames, one on each side of the tile pattern. A dark object, possibly a phone or a piece of equipment, is visible on the far right edge of the frame.

A close-up view of a yellow wall covered in white ceramic tiles. The tiles are arranged in various patterns, including a large central circular design and smaller geometric shapes like diamonds and stars. Each tile features a stylized face with large eyes and a neutral expression, rendered in a light grey or white color.

A close-up view of a yellow surface featuring various small, white, textured objects arranged in a pattern, possibly a decorative or experimental setup.

A close-up photograph of a yellow fabric with a repeating geometric pattern. The pattern consists of a large diamond shape containing smaller diamonds and circles. The fabric has a slightly textured appearance.

A close-up view of a decorative border on a yellow surface. The border features a repeating pattern of stylized, symmetrical motifs. Each motif includes a central circular element with radiating lines, flanked by two smaller circular elements. Between these groups are larger, more complex shapes resembling stylized feet or floral petals. The entire pattern is rendered in a light grey or white color against the yellow background.

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਮੈਂ ਪੁਜਾਂ ਤੇਰੇ ਪੈਰ

ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਂਝੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੁਜਾ
ਅਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ
ਛੜਪੇ ਲੈਂਦੀ ਮਾਇਆ
ਤੁੰ ਖੋਲ੍ਹ ਮਾਇਆ ਕੁੰਡਾ
ਨੀਰਜਨ ਤੇਰੀ ਕਾਇਆ
ਲੋਕ ਦੇਵੀ ਦਾ
ਕਲੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨਾਲ ਸਜਾ ਕੇ
ਗੇਹੇ ਦੀ ਆਕਿਰਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ
ਮੈਂ ਹਰ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਇਆ
ਵੰਧ ਲੋਕ-ਮਾਨਸ, ਲੋਕ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ,
ਗੇਹੇ ਦੀ ਆਕਿਰਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ
ਕ-ਧਰਮ ਅਤੇ ਲੋਕ ਕਲਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਲਾ ਕੇ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਆਕਿਰਤੀ
ਭੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੜਾ ਲੋਕ ਪੈਂਟਾਫਿਕ
ਸਜਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰਾਈ ਦੀ
ਨੈਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸਤਿਖਿ

ਵੀ ਦੁਰਗਾ ਮਾਈ, ਬਹੁਮਾ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ
ਧੇਖਾ ਆਤੇ ਗੋਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਸਮਝ ਕੇ
ਉਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ
ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਆਕਿਰਤੀ
ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੋਕ ਬੁਰੇਟੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਤਿਆਰ
ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਨੂੰ ਸਿੰਠੇ-ਸਿੰਠੇ ਗੀਤ ਗਾ
ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭਾਤ ਵੇਲੇ ਕੰਪ ਤੇ
ਬਣਾਈ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਆਕਿਰਤੀ ਨੂੰ
ਪੂਜਾ ਕਰ ਕੇ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਕਰਤਾ ਸਰਧਾ ਦਾ ਸੱਤ ਨੂੰ ਸੱਤ ਆਕਰਤਾ ਤੇ ਬਾਂਧਦ ਪਾਹਲ ਨਗਰਤ
 ਕੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੌਵੇਂ ਨਗਰਤੇ ਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਕੀ ਕੀਤੇ
 । ਸਰਧਾਂ ਦੀ ਸੱਤੋਂ ਤੋਂ ਸਰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਬੱਚੇ
 ਤੇ ਤਕ ਸਾਂਝੀ ਮਾਈ ਦੀ ਆਕਿਰਤੀ ਰਲ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ
 ਇੰਟਿਕੀਆਂ, ਚੰਦ, ਤਾਰ, ਸਾਂਝੀ ਮਾਈ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਆਕਰਤੀ ਹੈ-

ਮੁੰਹ, ਕਾਣਾ ਪ੍ਰਦੁ, ਧਰੂ ਤਾਰਾ, ਸਾਂਝੀ ਪਹਿਲੀ ਆਰਤੀ ਕਰਾਂ ਕਸਾਰ
ਗਹਿਣੇ, ਹੱਥ-ਪੈਰ, ਮੇਰ ਚਿੜੀਆਂ, ਜੀਵੇ ਮੇਰਾ ਵੀਰ ਪਿਆਰ
ਝੀ ਦੀ ਚੁੱਟੀ ਆਇ ਚੀਕਣੀ ਨਿੱਟੀ ਵੀਰ ਪਿਆਰੇ ਦੀਆਂ ਅੜੀਆਂ
ਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਂਝੀ ਦੇ ਸ਼ਿਵ ਦੁਆਰੇ ਖੜੀਆਂ
ਆਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਤੁੰਹ ਲੱਭ ਮਾਤਾ ਹੱਤੜੀ
ਰਤਾਂ ਇਕੱਠੇ ਬੰਠ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਪੂਜਾਂ ਤੇਰੀ ਪੱਤੜੀ

ਬਾਵੇਂ ਅੰਜੇਂ ਸਾਂਝੀ ਸਿਖਿਆ ਦਾ
ਪਸਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਂਝੀ ਬਣਾਉਣ
ਦਾ ਰੁਕਾਨ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ
ਲੇਪ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਅੱਜ ਵੀ ਪੇਡੂ ਅਤੇ
ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੁਆਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀ ਦੀ
ਆਕਿਰਤੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਡਾ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

